

Dr Milan Nešić

Univerzitet Educons, Sremska Kamenica (Novi Sad)

SPORT MLADIH I RODITELJI

1. UVOD

Jedna od karakteristika savremenog sporta odnosi se na široku lepezu mogućnosti prilikom izbora pojedinih aspekata vežbanja (igra, vaspitanje i obrazovanje, sportsko-tehnička obuka, takmičenje, rekreacija, itd.). Ovakva konceptijska razuđenost savremenog sporta predstavlja bitan faktor njegove privlačnosti, koji opredeljuje da se sa njegovim bavljenjem otpočinje veoma rano. Posebno je njegova sportsko-takmičarska usmerenost područje koje, u skladu sa savremenim tendencijama života i rada, regrutuje svoju vežbačku supstancu najvećim delom kroz decu osnovnoškolskog uzrasta. Za veliki broj sportskih grana se danas može reći da predstavljaju tipičan “sport mladih” (borilački sportovi, gimnastika, plivanje, itd.), što sa sobom nosi i odgovarajući nivo odgovornosti za njihovu pravilnu usmerenost i profilisanost. Osetljivost i “plastičnost” celokupnog psihofizičkog razvoja dece pred sve faktore i subjekte društvenih procesa koji se odnose na školski (i ne samo školski) uzrast postavlja odgovorne i teške zadatke.

Razvojni put mladih sportista počinje veoma rano, a pred njih se postavljaju visoki zahtevi različitih sadržaja, intenziteta i obima treninga. To, kao i socio-psihološki faktori koji se moraju posmatrati u tesnoj povezanosti sa stručno-pedagoškim zahtevima trenažnog procesa, iniciraju naučno i stručno modelovanje, planiranje, programiranje i kontrolu efekata svih procesa, posebno trenažnog. Radi efikasnog i kvalitetnog usmeravanja kompleksnih procesa u sportu mladih moraju se, u određenoj srazmeri, razmatrati brojni faktori koji na njega imaju (veći ili manji) uticaj. Jedan od njih je i porodica, odnosno uticaj roditelja na zadovoljenje potreba dece za kretanjem, odnosno fizičkom (sportskom) aktivnošću. Porodica predstavlja svojevrsnu instituciju koja ima posebno značajno mesto u formiranju ličnosti deteta. Naročito u domenu socijalizacije dece, gde joj se pridaje najznačajnije mesto i uloga. Porodicu, u najužem smislu, čine roditelji i deca. Način na koji roditelji nastoje da dete stimulišu na usvajanje društvenih normi, nagrađivanjem ili kažnjavanjem, determinišu kako način ponašanja deteta, tako i samu njegovu ličnost. Stoga je uticaj roditelja na razvoj ličnosti deteta izuzetno veliki, što se odnosi i na proporcionalnu izraženost formiranja dečijih stavova, navika, uverenja, i sl.

Poznato je da prve sazajne i edukativne informacije dete dobija u porodici, odnosno od roditelja. Tokom života ono u porodici proširuje svoja znanja, a pod uticajem roditelja usvaja i određeni nivo umenja i navika. Kada je reč o sportu, posredstvom savremenih načina komunikacije, pre svega elektronskih medija, a zatim i novina, časopisa i stručne literature, veliki broj odraslih, odnosno roditelja, imalo je prilike da se, u određenoj meri, upozna sa osnovnim vrednostima sporta. Na osnovu takvih informacija oni i formiraju svoj stav o ovoj društvenoj pojavi. Kako je uticaj roditelja na decu osnovnoškolskog uzrasta još uvek veliki, oni svoje formirane stavove o sportu prenose,

posredno ili neposredno i na svoju decu što predstavlja jedan od bitnih faktora uključivanja dece u sportske aktivnosti. ``Ulaskom`` u trenažni proces, deca-sportisti dobijaju mnoštvo novih informacija, te na taj način proširuju svoja znanja o suštini i vrednostima odabrane sportske grane ili discipline, odnosno sporta u celini.

2. TRENAŽNI PROCES I MLADI SPORTISTI

Organizacija sporta u određenom društvenom okruženju regulisana je odredbama odgovarajućih zakona i propisa. U svetskom sportskom okruženju, pa tako i kod nas, najprisutniji oblik organizovanja sportista je kroz sportske klubove. Klubovi predstavljaju autonomne i konzistentne organizacione celine koje su nezavisne u postavljanju ciljeva, organizacionoj fizionomiji, kao i politici definisanja strategija i akcionih planova za realizaciju ciljeva. S obzirom da su klubovi kao pojavnici oblici sportske organizovanosti veoma heterogeni (po veličini, sportskim rezultatima i ciljevima), u svakodnevnoj praksi je veoma prisutna različitost u definisanju njene strukture. U suštini, sportska organizacija se zasniva na tri temeljna "stuba": strukturi, funkcijama i procesima. Pod sportskom funkcijom u sistemu sportske organizacije podrazumeva se egzistencija pojedinih komplementarnih delova, koji se mogu označiti kao podsistemi: trening, takmičenje, oporavak sportista, stručno-pedagoški rad, selekcija talenata, i sl. Mada se navedeni delovi sportskog sistema međusobno prožimaju, nadopunjuju i imaju relativnu među uslovljenost, ipak centralno mesto zauzima *trenažni proces*.

Sportski trening se može definisati kao specifičan transformacioni proces kojim su obuhvaćene dominantne i relevantne antropološke karakteristike, gde se sportista, kao višedimenzionalni (integralni) sistem, prevodi iz jednog stanja (inicijalnog, tranzitivnog) u novoformirano stanje (finalno, željeno stanje), primenom specifičnih sredstava, metoda i opterećenja, koje obezbeđuju viši nivo sportskih rezultata. Sportski trening kao komplementaran podsistem u sistemu sportske organizacije zahteva i odgovarajući nivo upravljanja koji se zasniva, pre svega, na naučnim podlogama savremenog sporta.

Mada se sportskim treningom, u prvom redu, utiče na odgovarajuće promene u organizmu sportiste (biohemijske, funkcionalne i strukturne) koje su u funkciji realizacije kretnih struktura značajnih za postizanje sportskog rezultata, njegove funkcije su mnogo kompleksnije. S toga je shvatanje treninga kao isključivo kineziološke kategorije veoma pogrešno, s obzirom da se njime utiče i na ostale karakteristike i kvalitete sportiste. Pre svega u području moralnih, karakternih, intelektualnih, vaspitnih, emocionalnih i drugih osobina čoveka, bez kojih se, u suštini, ne bi mogao u punoj meri ispoljiti sportski rezultat ka kome se teži. Zbog toga se sportski trening mora posmatrati kao složen i sveobuhvatan proces, kako iz ugla sportske nauke, tako i komplementarnih i graničnih oblasti (sociologije, pedagogije, psihologije, ekonomije, itd.).

Trenažni proces dece i omladine podrazumeva poseban pristup ideji i akciji, kako same pripreme (planiranja i programiranja), tako i njegove konkretne realizacije. Sportski trening mladih sportista treba da bude specifična faza dugoročnog procesa adaptacije organizma na nestandardne napore. Pod pretpostavkom da je izvršena dobra selekcija, trenažni proces mladih mora da uvaži specifičnost (i zakonitost) interakcij-

skog odnosa bioloških i psiholoških karakteristika mladog organizma sa jedne strane i logike tehnologije trenažnih uticaja sa druge strane.

Često se u praksi može sresti stav, da će mladi sportisti brzo dostići nivoe značajnih sportskih rezultata ukoliko tehnologija njihove sportske pripreme bude slična pripremama vrhunskih sportista. Međutim, sa stanovišta pravilnog i sveobuhvatnog razvoja, kako samog deteta, tako i njegovih sportskih rezultata u seniorskom uzrastu, to je velika greška. Savremni koncepti sportskog treninga dece i omladine jasno ukazuje na potrebu adekvatnog prilagođavanja metoda i sredstava trenažnog procesa psihofizičkim razvojnim karakteristikama mladih sportista. Drugim rečima, trenažni proces dece i omladine ne može predstavljati "mini-kopiju" tehnološkog procesa upravljanja sportskim razvojem odraslih sportista. Posebno je ovo pitanje naglašeno ako se ima u vidu, još uvek izražena težnja u sportskoj paksi, za brzim postizanjem visokih rezultata. To je u našem sportu posebno motivisano idejom "rane specijalizacije". Suviše rana primena sredstva i metoda specijalnog treninga, karakterističnog u radu sa odraslim sportistima, uglavnom dovodi do trenutnog porasta fizičkih i radnih sposobnosti, a time i postizanja dobrih sportskih rezultata. Međutim, to temeljno "uništava" mogućnost za njihov dalji razvoj u budućnosti, što bi se sportskim jezikom moglo nazvati "gubljenje talenata". Ova, još uvek intenzivno prisutna pojava u našem sportu, rezultat je nestrpjivosti, ali i generalne nestručnosti trenerskog kadra, često podstaknute od strane sportskih funkcionera i javnog mnjenja, a sve češće i od samih roditelja.

3. RODITELJI I SPORTSKI PROCES

Danas je veoma malo roditelja koji, kada im dete napuni šest-sedam godina, ne počnu razmišljati kako da ga, intenzivnije ili manje intenzivno, ali svakako, uvedu u neko sportsko okruženje. Jedan od osnovnih razloga, koje roditelji navode, jeste odvajanje deteta "od ulice" kroz osmišljeno korišćenje slobodnog vremena. Mada nisu retki ni oni roditelji koji u sportu vide šansu da se na "instant" način obogate, uglavnom "sajnajući" svoje dete kao neprikosnovenog šampiona u određenom sportu, koji postiže vrhunske rezultate i, naravno, zarađuje "hrpu" novca.

S obzirom da je savremeni sportski trening, a posebno trenažni proces mladih sportista, karakterističan oblik specifičnog transformacionog procesa, u svim bio-psihosocijalnim prostorima, to se njegovom koncipiranju i realizaciji mora posvetiti posebna pažnja. Zbog toga se, sve više, postavlja pitanje uloge roditelja u ovom procesu. Roditelji moraju igrati aktivnu ulogu tokom celokupnog razvojnog procesa deteta, pa tako i u sportu. Osnovni zadatak se, stoga, mora ogledati u njihovoj stalnoj prisutnosti u "sportskom životu" deteta, ali na način koji podrazumeva "prisustvo mere". Ukoliko se roditelji prema sportu postavljaju pravilno, deca će imati velike šanse da zavole sport, tako da on postane deo njihovih životnih navika. Takođe, prisustvo i aktivno učešće roditelja tokom čitave sportske karijere može obezbediti dugoročnije "trajanje" mladog sportiste.

S obzirom da roditelji mogu u znatnoj meri da utiču na sportske rezultate svoje dece, posebno kroz različite načine motivacije, nesumnjivo je da, stoga, postoje i razli-

čite dimenzije roditeljskog ponašanja koje imaju implikacije na bavljenje njihove dece sportom. Najčešće se one ogledaju kroz sledeće modele:

- Prihvatanje - pojedini roditelji iskazuju svoje prihvatanje kroz intenzivna osećanja i pohvale, dok su drugi manje otvoreni. Međutim oni mogu obezbediti stabilno okruženje, gde deca mogu jasno izraziti sebe i komunicirati s roditeljima, koji ih slušaju s pažnjom i razumevanjem;

- Oblikovanje - predstavlja nastojanje roditelja da aktivno kreira sportsku karijeru deteta uzimajući sebe kao model. Na taj način koriste postignuća koja su ostvarili, odnosno neostvarene ambicije žele ostvariti putem deteta. Roditelji kao uzor mogu uticati na sportski razvoj deteta različitim ponašanjem, koje deca mogu imitirati. Stoga je ponašanje roditelja, veoma često, uslovljeno njihovim ranijim, ali i aktuelnim, postignućima.

- Očekivanja - predstavljaju veoma snažan faktor koji ima uticaja na ostvarenje sportskog postignuća deteta. S obzirom da su načini na koje se ljudi ponašaju, kada se suoče s postavljenim problemima, delimično zasnovani na ranijim iskustvima (uspesi i neuspesi), očekivanja roditelja i njihov uticaj na ponašanje deteta-sportiste mogu biti povezani sa dečijim rezultatima u sportu. Aktuelna sportska praksa pokazuje da su roditeljska očekivanja najčešći izvor pritiska na mlade sportiste, što veoma često ima negativan uticaj na sportsku motivaciju. To može, dugoročno, imati uticaja na rezultate i sportski uspeh u celini.

- Nagrade i kazne - uticaj nagrada/kazni na ponašanje dece u sportu, a time i na postignuće, predstavlja složen proces, s obzirom da može imati pozitivan i negativan tok. Nagrade i kazne su tehnike koje roditelji upotrebljavaju s ciljem povećanja ili smanjenja verovatnoće nekog dečjeg ponašanja, izazivanjem pozitivnih (nagrade) ili negativnih (kazne) posledica. Nagrade koje služe za poboljšanje rezultata imaju svrhu instrumenta koji vode promeni ponašanja, odnosno predstavljaju podsticaj. Nagrađivanje novcem, na primer, ponekad smanjuje interes za aktivnosti u kojima nema nagrada. Slično tome, može se zaključiti da deca gube interes za aktivnostima u kojima su istinski uživala kada ih izvode s ciljem za dobijanje nagrade (Horga, 1993). Različite nagrade koje roditelji koriste (osmeh podrške ili "tapšanje" po leđima; određena suma novca za svaku osvojenu medalju; itd.) imaju vrlo različite efekte na dečiju motivaciju i ponašanje u sportu. Uočeno je da sa porastom važnosti nagrade, opada intrinzični interes za aktivnost. Zbog toga je važno da roditelji u što većoj meri podstiču razvoj samonagrađivanja kod svoje dece i daju prednost intrinzičnim nagradama (npr. razvoj unutrašnjeg zadovoljstva, ponosa, i sl.).

Rezimirajući različite tipove roditelja Helstet (Hellstedt, 1987) je, u skladu sa aktuelnom naučnom i stručnom literaturom koja tretira ovo pitanje, izdvojio 3 glavna tipa roditelja dece-sportista:

- Preterano angažovani roditelji – suviše su "uključeni" u trenazni proces i uspehe svoga deteta. Pred njega postavljaju nerealne, uglavnom previsoke ciljeve, koji su posledica nemogućnosti jasnog razdvajanja sopstvenih htenja i ciljeva, od detetovih. Zbog toga često "glume trenera". Ovaj tip roditelja karakteriše njihova stalna prisutnost na treninzima, neprestani razgovori s trenerom, intenzivni zahtevi usmereni ka de-

tetu da ulože više truda i rada, nemogućnost kontrole emocija na takmičenjima, kao i kažnjavanje deteta ako nije ispunilo njihova očekivanja. U pogledu nagrada, ističu se, uglavnom, one finansijskog ili materijalnog oblika. Deca ovakvih roditelja najčešće prerano prekidaju sportsku karijeru, jer im sportska aktivnost više ne predstavlja zadovoljstvo, usled previsokog intenziteta fizičkog angažovanja i stalno prisutnog psihičkog pritiska roditelja.

- Umereno angažovani roditelji – odlikuju ih čvrsta uverenja i stavovi u odgajanje deteta, uglavnom zadaju granice ponašanja do kojih dete sme da ide, ali i pružaju dovoljno prostora da dete samostalno donosi odluke o svojoj sportskoj karijeri, naravno, uz neophodan nivo njihovog usmeravanja. Karakteristični su po otvorenoj komunikaciji s trenerom, gde je najupečatljiviji odnos prilikom postavljanja realnih sportskih ciljeva, s obzirom da su svesni sposobnosti i mogućnosti svoga deteta. Deca umereno angažovanih roditelja najčešće imaju dugu i uspešnu sportsku karijeru.

- Neangažovani roditelji – karakteristični su po veoma niskoj emocionalnoj, psihološkoj, a posebno, finansijskoj podršci. Ovaj tip roditelja gotovo uopšte ne učestvuje u finansiranju opreme za dete-sportistu, niti se brine o drugim potrebama u vezi sa dečijim bavljenjem sportom (npr. o prevozu deteta na treninge i takmičenja, i sl.). Veoma slabo ili nikako komuniciraju sa trenerom, posebno u pogledu interesovanja o radu i sportskom napredovanju deteta. Uopšte ne dolaze na treninge i gotovo nikada nisu prisustvovali detetovom nastupu na sportskom takmičenju. Zbog toga se često dešava da dete neangažovanih roditelja u svom treneru nalazi roditeljsku “zamenu”, što može dovesti do preteranog emotivnog vezivanja za trenera (Hellstadt, 1987).

U našoj novijoj sportskoj praksi, posebno u delu koji obuhvata sport mladih, nisu rađena obuhvatnija istraživanja koja bi detektovala različite aspekte uloge roditelja u egzistenciji i razvoju aktuelnih menadžmentskih procesa sporta mladih. Jedno od istraživanja, koje može da ilustruje značaj roditelja kao nezaobilaznog činioca u sportu mladih, sprovedeno je u okviru karate sporta (Nešić, 2005). Kroz elaboraciju nekoliko istraživačkih prostora dobijeni rezultati su, između ostalog, pokazali i sledeće:

- Kada su u pitanju promene koje se trenažnim procesom odvijaju na mladim sportistima, roditelji najviše uočavaju one koje su u sferi ponašanja, odnosno telesno-zdravstvenog karaktera. Najvećim delom one se ogledaju u disciplinovanju dece, njihovoj povećanoj odgovornosti prema dnevnim obavezama, revnosnom izvršavanju zadataka (kako školskih, tako i sportskih) i, uopšte, pozitivnim promenama u komunikacionim odnosima sa okolinom. U zdravstveno-higijenskom pogledu roditelji su najvećim delom uočili i pozitivno vrednovali promene koje su kod dece nastale pod uticajem vežbanja karatea: poboljšanje opšteg telesnog izgleda (“držanje tela”), određene korektivne promene kod dece koja su imala manje posturalne poremećaje (naročito ravna stopala), pojačan mišićni tonus, poboljšanje gipkosti, opšte raspoloženje i energiju, kao i izraženije higijenske navike (redovno kupanje, umivanje, briga o održavanju sportske opreme, poboljšan apetit, i sl.). Generalno gledajući roditelji subjektivno procenjuju da je uključivanje njihove dece u karate sport imalo pozitivan uticaj na njihovo ponašanje i zdravstveno-higijenske navike.

- Druga grupa pitanja razmatrala je uticaj vežbanja karatea na školski uspeh. S obzirom da je preko 70% vežbačke populacije u karate sportu osnovnoškolskog uzrasta, interes roditelja u ovom području je značajno prisutan. Može se konstatovati da se karate sportom bave uglavnom učenici sa visokim školskim uspehom, što se reflektuje i na izražen motiv postignuća. Naravno, da se ambicije uspešnosti dece ogledaju i kroz stavove roditelja koji `traže` uspešnost na svim poljima dečijeg interesovanja i angažovanja, pa time i u karateu. Takođe, uočava se da bavljenje karate sportom ne utiče u značajnijoj meri na promene u školskom uspehu, odnosno vreme koje deca provode na treninzima i odlaske na takmičenja nije, u ovom slučaju, remeteći faktor u odnosu na školske obaveze.

- Jedna grupa indikatora odnosila se i na saradnju roditelja sa klubom kao osnovnim sportskim okruženjem. S obzirom na stalnu prisutnost roditelja u klubovima, posebno na sportskim takmičenjima, značajno je utvrditi i detektovati nivo njihovih stavova prema procesima koji se odvijaju u karate klubovima. Jer, za razliku od karate početaka u našem okruženju, kada su karate-vežbači bili, uglavnom, studenti i učenici-srednjoškolci (koji su samostalno odlučivali o uključivanju u vežbanje karatea), danas odluku o vežbanju karatea suštinski donose roditelji (reagujući na želju deteta da se bavi ovim sportom). Dakle, roditelji postaju bitan faktor (ako ne i odlučujući) za razvoj i egzistenciju velikog broja karate klubova, što pokazuju i podaci o načinu finansiranja karate organizacija (najvećim delom se odnosi na članarinu, tj. participaciju od strane roditelja).

- Poseban deo istraživanja je bio usmeren na procenu stepena zadovoljstva roditelja prema pojedinim aspektima menadžmentske aktivnosti u karate sportu na području Vojvodine. Ispitanici su ovom prilikom generalno iskazali umeren stepen zadovoljstva. U odnosu na pojedine indikatore skalna vrednost je pokazala izrazito pozitivne vrednosti (uticaj i ulogu trenera u vaspitnim zadacima kluba u celini, uticaj trenera na vaspitanje deteta, ulogu trenera u postavljanju i realizaciji takmičarskih (sportskih) ciljeva kluba, i sl.), dok je za neke aspekte aktivnosti u karateu iskazano izrazito nezadovoljstvo (uticaj lokalne vlasti u razvoju i radu karate kluba, adekvatnost materijalnog nagrađivanja stručnog rada trenera kluba u odnosu na postignute rezultate u celini, itd).

Rezultati navedenog istraživanja mogu biti inicijalni indikatori i za druge oblike (discipline i grane) sporta mladih. Menadžmentske strukture u sportskim klubovima imaju zadatak da prepoznaju stavove i zahteve roditelja prema interesovanjima njihove dece, te da adekvatno odgovore svim potrebama svojih `klijenata`. Odnos roditelja prema stanju pojedinih delova sportskog sistema mora biti na odgovarajući način detektovan i vrednovan u svim razvojnim planovima sportskih organizacija, s obzirom da može ukazivati na veoma značajne relacije društvenog tretmana sporta mladih. Zanimarivanje bilo koje informacije iz okruženja, a posebno od onih koji su direktno zainteresovani za odvijanje sportskih procesa u klubovima, može dovesti do lošeg definisanja i usmerenja strateških ciljeva, a time i razvoja sporta mladih u celini. Jer, mora se prihvatiti činjenica da roditelji više nisu samo pasivni posmatrači u sportu, odnosno deo eksternog okruženja, već aktivan stožer egzistencije sportskih organizacija. Dakle, svojevrsan faktor interakcije eksternog i internog okruženja sporta.

4. ZAKLJUČAK

Razvojni pravci sporta mladih uslovljeni su, između ostalog, izradom odgovarajućih planskih dokumenata, kako u savezima i asocijacijama, tako i u osnovnim organizacionim formama – klubovima. To se, pre svega, odnosi na strategijske planove kao osnovne razvojne dokumente, iz kojih proizilaze i ostali neophodni planovi operativnog karaktera.

Strategijsko planiranje se, dakle, odnosi na sportsku organizaciju u celini, a karakteriše ga planiranje na duži rok. Ono podrazumeva određivanje najznačajnijih ciljeva organizacije, kao i strategiju pomoću koje će se aktivirati svi raspoloživi resursi. Strateški planovi su, po pravilu, aktivnosti i tvorevine menadžmenta najvišeg nivoa u sportskoj organizaciji i definišu opšte ciljeve organizacije. S obzirom da strategijsko planiranje započinje procenjivanjem okruženja sportske organizacije, odnosno `tržišta`, ono je u tesnoj zavisnosti od svojih neposrednih proizvođača - sportista (vežbača) i trenera, kao i konzumenata sportske aktivnosti - publike, sponzora, itd. Roditelji u ovom kontekstu, kada je reč o sportu mladih, predstavljaju svojevrsnu `vezu` između internog i eksternog okruženja svake sportske organizacije. S toga je i značaj identifikovanja njihovih stavova i mišljenja veoma koristan indikator u pravilnom definisanju ciljeva i strategijskih pravaca razvoja sporta.

Analiza okruženja sportske organizacije predstavlja složen i sveobuhvatan proces utvrđivanja velikog broja faktora koji mogu da utiču na njen razvoj. Ovakvo `sklapanje mozaika`, dakle, zahteva proučavanje pojedinačnih delova celokupnog sistema i uticajnih faktora sportske organizacije. Na osnovu dobijenih podataka može se kvalitetnije pristupiti kreiranju planskih dokumenata i njihovoj kasnijoj implementaciji u neposrednu praksu.

Sportske organizacije, shodno do sada izrečenom, moraju imati u vidu nekoliko činjenica o roditeljima dece koja su uključena u rad klubova:

- roditelji predstavljaju bitan faktor daljeg uspešnog razvoja sporta mladih,
- stavovi roditelja treba da budu adekvatno utvrđeni i tretirani prilikom postavljanja planskih zadataka sportskih organizacija,
- i pored velikog procenta subjektivnosti predstavljaju kvalitetan indikator za samoprocenu kreatora i realizatora sportskih procesa u organizacijama,
- sportske organizacije i stručni kadrovi koji u njima rade su obavezni da edukuju i roditelje kao partnere u zajedničkom procesu.

U svom daljem radu sportski klubovi i asocijacije se moraju više angažovati na aktivnostima izrade planskih dokumenata. To se, naročito, odnosi na: 1) strateško (razvojno) planiranje, i 2) operativno (akciono) planiranje. Pored opštih karakteristika svakog planskog dokumenta, posebna pažnja mora biti usmerena ka realnosti planiranja, gde se akcenat, između ostalog, stavlja na pravilnu procenu i tretman: a) usklađivanja potreba, objektivnih mogućnosti i ambicija (očekivanja) okruženja; b) upravljanja promenama, kako sporta u celini, tako i svake sportske grane ili discipline pojedinačno; c) upravljanja znanjem, kroz permanentnu edukaciju kadrova i ostalih ljudskih resursa iz nesporednog okruženja.

Na to nas, između ostalog, usmerava i nedavno usvojena Strategija razvoja sporta u Republici Srbiji za period 2009.-2013. godine, gde je prvi strateški prioritet imenovan kroz "dečiji i omladinski sport".

5. LITERATURA

1. Ahmetović, Z. (2006): Specifičnosti trenažnog procesa mladih. *Naučno-stručni simpozijum sa međunarodnim učešćem "Nauka i karate sport"*, Novi Sad, (Zbornik radova, str.66-72).
2. Đurić, Đ. (1982): *Socijalno-psihološke osnove fizičke kulture*. Novi Sad:Fakultet fizičke kulture.
3. Đurić, Đ. (2005): *Uvod u psihologiju*. Novi Sad:Tims.
4. Hellstedt, J. C. (1987): The coach/parent/athlete relationship. *The Sport Psychologist*, 1(2), 151-160.
5. Hellstedt, J. C. (1995): Invisible players: A family systems model. In Murphy, S.M. (ed.), *Sport Psychology Interventions*, (pp. 117 – 146). Champaign, IL: Human Kinetics.
6. Horga, S. (1993): *Psihologija sporta*. Zagreb: Fakultet za fizičku kulturu Sveučilišta u Zagrebu.
7. Nešić, M.(2003): *Motivacioni aspekti sporta*. Bačka Palanka:Logos.
8. Nešić, M. (2005): Škola i karate sport, prilog afirmaciji ideje. *Naučno-stručni simpozijum sa međunarodnim učešćem "Nauka i karate sport"*, Novi Sad, (Zbornik radova, str.15-28);
9. Nešić, M. (2008): *Sport i menadžment*. Sremska Kamenica:Fabus.
10. Rot, N. (1982): *Osnovi socijalne psihologije*. Beograd:Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.

YOUTH SPORT AND PARENTS

One of the characteristics of contemporary sport is certainly a wide array of sports and sport disciplines young people can choose among. This is particularly obvious through establishment of numerous schools of sport as places where people can acquire fundamental sport knowledge and skills. The point of selection for such an engagement is the school, or, in other words, primary school children.

The development of young athletes starts at a very early stage. They are faced with high demands and exposed to training sessions of different scope and intensity. In order to direct complex processes in sport efficiently and well, various factors need to be considered that affect it to a lesser or higher degree. One of those factors is indisputably the family, i.e. the influence parents have on meeting the children's need for physical (sport) activity. In the process of children's socialization that factor is given the greatest prominence. Therefore, parents are a crucial factor in young people's sport engagement and, thus, cannot be taken as a constituent part of a sports organization's surroundings, but as a partner in their development.

Keywords: youth sport, parents, children.